

Sygn. akt VIII U 790/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 stycznia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku

VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA w SO w Gdańsku Hanna Witkowska-Zalewska

Protokolant: st. sekr. sądowy Iwona Lawrenc

po rozpoznaniu w dniu 7 stycznia 2014 r. w Gdańsku

sprawy K. T.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o ustalenie istnienia bądź nieistnienia ubezpieczenia społecznego

na skutek odwołania K. T.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

z dnia 31 stycznia 2012 r. nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i orzeka, że K. T. od dnia 01 sierpnia 2005r. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą.

/na oryginale właściwy podpis/

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 31 stycznia 2012 r., wydaną na podstawie art. 38 ust. 1 pkt 1 i 2 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12, art. 13 pkt 4, art. 18 ust. 8 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r., Nr 205, poz. 1585 ze zm.), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. Inspektorat w S. stwierdził, że K. T. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie mająca ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w okresie od 01.08.2005 r. do 31.12.2008 r. stanowiła kwota deklarowana nie niższa niż 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale, a od 01.01.2009 r. kwota deklarowana nie niższa niż kwota 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek, ogłoszonego w trybie art. 19 ust. 10 na dany rok kalendarzowy, podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym tj. ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu w okresie od dnia 01.08.2005 r. do nadal.

Wnioskodawca odwołał się od powyższej decyzji.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zajęte w zaskarżonej decyzji

Sąd Okręgowy w Gdańsku - Wydział VIII Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 11 lipca 2012 r. oddalił odwołanie ubezpieczonego.

Sąd Okręgowy stan faktyczny ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach ubezpieczeniowych pozwanego organu rentowego oraz na podstawie wyjaśnień ubezpieczonego. Dał wiarę wyjaśnieniom ubezpieczonego w zakresie, w jakim znalazły one potwierdzenie w dokumentach. Jednocześnie nie dał wiary zeznaniom ubezpieczonego, że w spornym okresie od dnia 1 sierpnia 2005 r. nie wykonywał usług w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Uznał za niewiarygodne powyższe twierdzenia, biorąc pod uwagę fakt, iż, jak sam przyznał, nie wnosił o wykreślenie prowadzonej przez niego działalności gospodarczej z ewidencji, nie zgłaszał również przerwy w prowadzeniu działalności w urzędzie skarbowym. W 2011 r. dokonał zaś zmiany przedmiotu prowadzonej działalności i powiadomił Urząd Miasta w S. o adresie jej prowadzenia tj. G. ul. (...), co jednoznacznie wskazywało na jej prowadzenie. Gdyby ubezpieczony faktycznie nie prowadził działalności, w ocenie Sądu Okręgowego zgłosiłby powyższy fakt organowi ewidencyjnemu i formalnie zawiesił lub zlikwidował działalność. Skoro powyższego nie uczynił - zasadne jest wnioskowanie, iż obecne twierdzenie o nieprowadzeniu działalności gospodarczej przytoczone jest na potrzeby postępowania.

W ocenie Sądu I instancji sprzeczne z zasadami doświadczenia życiowego byłoby niewyrejestrowanie działalności, czy choćby jej zawieszenie, w przypadku zaprzestania jej prowadzenia od 2005 r

Sąd Okręgowy zwrócił nadto uwagę, iż ubezpieczony korzystał z uprawnień osoby prowadzącej działalność gospodarczą, bowiem występował do US o wydanie zaświadczenia o wysokości swoich dochodów na potrzeby starań córki o stypendium studenckie, a tym samym potwierdza domniemanie, iż ubezpieczony instrumentalnie traktuje swoje twierdzenia o prowadzeniu bądź nieprowadzeniu działalności w zależności od tego, do czego jest mu owo stwierdzenie potrzebne.

W ocenie Sądu I instancji nie zasługuje także na wiarę twierdzenie ubezpieczonego, iż od 2005 r. nie pracuje, nie prowadzi działalności gospodarczej, utrzymuje się - jako młody człowiek (lat 42) jedynie z prac dorywczych. W sytuacji rozliczania się ubezpieczonego z US, korzystania z zaświadczeń o wysokości przychodów i braku wykreślenia działalności, braku jej zawieszenia lub likwidacji mimo zaistnienia takich możliwości prawnych i okazji ku temu - w postaci bytności w organie ewidencyjnym, twierdzenia ubezpieczonego, zdaniem Sądu Okręgowego, nie zasługują na wiarę.

Przechodząc do rozważań prawnych Sąd Okręgowy przytoczył, iż stosownie do treści art. 6 ust. 1 pkt 5 w zw. z art. 13 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych osoby prowadzące pozarolniczą działalność oraz osoby z nimi współpracujące podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności. Z treści tego przepisu wynika więc, iż istnienie obowiązku ubezpieczenia społecznego z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej ma wymiar faktyczny i jest związane z rzeczywistym jej wykonywaniem. Ocena, czy działalność gospodarcza jest wykonywana należy więc przede wszystkim do sfery ustaleń faktycznych, a dopiero następnie do kwalifikacji prawnej. Istnienie wpisu w ewidencji działalności gospodarczej stanowi jedynie domniemanie, iż osoba legitymująca się takim wpisem prowadzi faktycznie działalność gospodarczą. Jednocześnie na powyższe wskazał także Sąd Najwyższy w wyroku z 11 stycznia 2005 r. (I UK 105/04, OSNP 2005 nr 13, poz. 198), w którym stwierdził, iż wpis do ewidencji nie tylko „legalizuje” wykonywanie działalności gospodarczej, ale też wyznacza czasowe granice bycia przedsiębiorcą, a wynikają z niego również inne konsekwencje prawne, przewidziane w prawie podatkowym czy finansowym i w prawie ubezpieczenia społecznego.

Sąd I instancji podkreślił, że bezspornym pozostawało, iż od dnia 15 listopada 1990 ubezpieczony był zarejestrowany w ewidencji działalności gospodarczej jako osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą, nie wnosił o wykreślenie/zawieszenie prowadzonej przez niego działalności gospodarczej w ewidencji, o przerwach w prowadzeniu działalności gospodarczej nie informował urzędu skarbowego. Podnosił jedynie, iż od 1 sierpnia 2005 r. nie wykonywał czynności usługowych, co jego zdaniem oznacza, iż faktycznie nie prowadził działalności gospodarczej w ogóle.

Sąd Okręgowy podniósł, iż do istoty prowadzenia działalności gospodarczej, która jest - co wynika z cytowanej powyżej definicji ustawowej - działalnością o charakterze ciągłym, należą także okresowe przerwy w samym wykonywaniu czynności ściśle stanowiących przedmiot działalności. Ubezpieczony nie wykazał, że rzeczywiście okresowo, zaprzestał prowadzenia działalności gospodarczej, co mogłoby stanowić podstawę do uznania, że od 1 sierpnia 2005 r. nie podlegałby ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. W okresie tym, jak sam przyznał, nie wnosił o wykreślenie prowadzonej przez niego działalności gospodarczej oraz nie informował o przerwach w prowadzeniu działalności gospodarczej urzędu skarbowego. Uważał, iż skoro nie osiąga żadnych przychodów, de facto działalności nie prowadzi.

Sąd I instancji ustalił więc, że organ rentowy zasadnie stwierdził, iż ubezpieczony podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym tj. ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu w okresie od 1 sierpnia 2005 r. do nadal.

Apelację od wyroku wywiódł ubezpieczony wnosząc o uchylenie wyroku w całości. Podniósł, że nie prowadzi działalności gospodarczej od dnia 1 sierpnia 2005 r., że twierdzenie o zmianie przedmiotu działalności gospodarczej i wskazaniu dodatkowego adresu prowadzenia działalności w dniu 17 października 2011 r. nie jest prawdziwe, albowiem miało to miejsce 11 lat wcześniej. Na dowód powyższego apelujący przedłożył kserokopie zaświadczeń o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej z 2 sierpnia 2000 r. oraz 30 marca 2000 r. Wniósł o przesłuchanie w charakterze świadka pracownika Urzędu Miejskiego w S., który wystawił zaświadczenie z dnia 18 października 2011 r. na okoliczność błędnej interpretacji przez ZUS danych wynikających z tego zaświadczenia.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 7 marca 2013 r. w sprawie o sygn. akt III AUa 1533/12 uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gdańsku VIII Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych.

W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny zważył, że przedmiotem sporu była kwestia podlegania przez K. T. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w okresie od dnia 01.08.2005 r. do nadal, i że Sąd Okręgowy nie przeprowadził wszechstronnego postępowania dowodowego, pozwalającego na ustalenie stanu faktycznego w sposób umożliwiający stanowcze rozstrzygnięcie sprawy.

W tym stanie rzeczy wskazał, że przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy - działając w ramach zakreślonych przez przepisy art. 386 § 5 i 6 k.p.c. - powinien przeprowadzić dowód z przesłuchania ubezpieczonego K. T. w charakterze strony na okoliczność faktycznego prowadzenia przez niego działalności gospodarczej w okresie objętym sporem, w tym na okoliczność siedziby prowadzenia działalności, tworzenia filii oraz przedmiotu tej działalności w poszczególnych okresach. Winien również uzyskać z ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Prezydenta Miasta S. pełne informacje o przebiegu działalności gospodarczej K. T. Nadto, Sąd powinien dokonać oceny, w konfrontacji z pozostałym materiałem dowodowym, informacji uzyskanych z Urzędu Skarbowego przy pierwszorazowym rozpoznaniu sprawy w zakresie zeznań podatkowych ubezpieczonego w latach 2005 –2010. Ponadto Sąd ten dopuści również inne dowody, które uzna za konieczne dla rozstrzygnięcia sprawy, a następnie dokona pełnej i wszechstronnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego. Dopiero bowiem taka analiza pozwoli Sądowi Okręgowemu na prawidłową ocenę merytorycznej zasadności zaskarżonej decyzji organu rentowego.

Sąd Okręgowy po ponownym rozpoznaniu sprawy, ustalił następujący stan faktyczny:

Od dnia 15 listopada 1990 r. ubezpieczony K. T. prowadził działalność gospodarczą pod nazwą (...) K. T. z siedzibą w S. **przy ul. (...)** na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej nr (...) z dnia 08.11.1990 r. wydanego przez Urząd Miasta w S. .

Przedmiotem działalności ubezpieczonego początkowo był montaż żaluzji okiennych, następnie od stycznia 1991 r. techniczne wyposażenie wnętrz, od 2000 również usługi reklamowe. Ubezpieczony w ramach prowadzenia

działalności gospodarczej zajmował się w szczególności wstawianiem „drugich drzwi” frontowych, drzwi „harmonijkowych”, okien, żaluzji, rolet, montował karnisze, szył firany i zasłony.

Siedzibę swojej działalności K. T. ustanowił w miejscu swojego zamieszkania i zameldowania w S. przy ul. (...).

Następnie, od dnia 28 kwietnia 2000 r., na podstawie umowy najmu lokalu użytkowego z (...) / G., otworzył filię działalności w postaci sklepu z żaluzjami i roletami w lokalu użytkowym położonym w G., przy ul. (...) w budynku będącym własnością Biura (...) Oddział w G.. Jednocześnie wnioskiem z dnia 29 marca 2000 r. dokonał zmiany wpisu do ewidencji działalności gospodarczej w zakresie zmiany nazwy działalności na K. T. (...) oraz miejsca działalności poprzez dodanie filii pod wyżej wymienionym adresem.

W tym samym roku uruchomił kolejną filię w S., przy (...), oraz zmienił nazwę działalności na (...) K. T., co też zgłosił w ewidencji działalności gospodarczej w dniu 26.07.2000 r., a grudniu 2000 r. dokonał zmiany wpisu w ewidencji w zakresie adresu filii w S. – na (...). W dniu 13.02.2001 r. zgłosił natomiast w ewidencji działalności gospodarczej zmianę miejsca prowadzenia działalności poprzez wykreślenie filii w S. .

Prowadzenie działalności gospodarczej w lokalu w G., przy ul. (...) w marcu 2005 r., ubezpieczony zakończył kiedy to wynajmujący (...) / G. rozwiązał z nim umowę najmu przedmiotowego lokalu z powodu nie wywiązywania się przez niego z zobowiązań finansowych. Zaległości czynszowe z powyższego tytułu na rzecz (...) / G. na dzień 11 maja 2006 r., tj.: na dzień umorzenia postępowania egzekucyjnego wyniosły 23.509,07 zł .

W dniu 17 października 2011 r. K. T. dokonał zmiany określenia przedmiotu działalności gospodarczej z „technicznego wyposażenia wewnątrz i usług reklamowych” na „zakładanie stolarki budowlanej” , co miało związek z obowiązkiem aktualizacji danych statystycznych zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności 2007, stosownie do § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) (Dz. U. Nr 251, poz. 1885 ze zm.).

W dniu 05.06.2012 r. złożył w CEiDG wniosek o wykreślenie dodatkowego miejsca prowadzenia działalności, tj.: filii w G..

W dniu 05 sierpnia 2005 r. K. T. złożył w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych

Oddział we W. dokument wyrejestrowujący płatnika składek z dniem 01 sierpnia 2005 r., podając jako przyczynę wyrejestrowania zaprzestanie działalności gospodarczej. Natomiast do dnia dzisiejszego nie wykreślił prowadzonej działalności gospodarczej z ewidencji działalności gospodarczej, ani jej nie zawiesił tamże; nie zgłaszał również przerwy w prowadzeniu działalności w urzędzie skarbowym.

K. T. figuruje w bazie (...) Urzędu Skarbowego w S. jako osoba fizyczna prowadząca samodzielnie działalność gospodarczą pod nazwą (...) od dnia 15 listopada 1990 r. do nadal w zakresie PKD 45.45.Z „wykonywanie pozostałych robót budowlanych wykończeniowych” oraz PKD F4332Z „zakładanie stolarki budowlanej”.

Za rok 2005 ubezpieczony złożył zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty), w którym wykazał przychód w wysokości około 23 tys. zł oraz stratę wynoszącą niecałe 2 tys. zł. Natomiast za lata 2006 i 2007 zeznań podatkowych nie złożył. W latach 2008 - 2010 wykazał zaś przychód z pozarolniczej działalności w wysokości 0 zł . Z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej ubezpieczony złożył ostatnie zeznanie podatkowe za 2010 r.

Zeznania podatkowe za lata 2008-2010 ubezpieczony złożył w związku ze staraniem się jego córki – studentki o stypendium socjalne i wymogiem przedłożenia zaświadczenia o jego zarobkach.

Ubezpieczony nie prowadzi faktycznie działalności gospodarczej od 01.08.2005 r. Zaprzestał jej prowadzenia z uwagi na rosnące zadłużenie jego firmy wobec m.in. wynajmującego lokal użytkowy (...) / G., ZUS, kontrahentów i brak dochodów na jego pokrycie. Od czasu zakończenia działalności nie pracuje, utrzymuje się z prac dorywczych (dowód: pismo ZUS. k. 9 akt ZUS, pismo US w S., k. 7 akt ZUS, pismo US k 19 akt sądowych , zaświadczenie o wpisie z

dn. 08.11.1990 r. wraz z wnioskiem, zaświadczenie o wpisie z dn. 28.01.1991 r. wraz z wnioskiem, zaświadczenie o wpisie z dn. 30.03.2000 r. wraz z wnioskiem, zaświadczenie o wpisie z dn. 02.08.2000 r. wraz z wnioskiem, zaświadczenie o wpisie z dn. 11.12.2000 wraz z wnioskiem, zaświadczenie o wpisie z dn. 20.02.2001 r. wraz z wnioskiem, zaświadczenie o zmianie wpisu z dn. 18.10.2011 wraz z wnioskiem, wniosek o zmianę wpisu z 05.06.2012 -k. 96 akt sprawy, zaświadczenia z Urzędu Skarbowego- k.108 akt sprawy, pismo (...) / G. z dn. 16.12.2013 r.-k. 147 akt sprawy, postanowienie o umorzenie egzekucji-k. 148 akt sprawy wyjaśnienia K. T. k.21-22, k. 27-28, zeznania ubezpieczonego, zeznania świadka B. T. - 140-141 akt sprawy).

Zaskarżoną decyzją z dnia 31 stycznia 2012 r., wydaną na podstawie art. 38 ust. 1 pkt. 1 i 2 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12, art. 13 pkt 4, art. 18 ust. 8 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r., Nr 205, póź. 1585 z późniejszymi zm.), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. Inspektorat w S. stwierdził, że K. T. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie mająca ustalonego prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, dla której podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w okresie od 01.08.2005 r. do 31.12.2008 r. stanowiła kwota deklarowana nie niższa niż 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale, a od 01.01.2009 r. kwota deklarowana nie niższa niż kwota 60% prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek, ogłoszonego w trybie art. 19 ust. 10 na dany rok kalendarzowy podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym tj. ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu w okresie od dnia 01.08.2005 r. do nadal (dowód: decyzja ZUS z dnia 31 stycznia 2012 r., k. 12 akt ZUS, odwołanie -k. 2-3 akt sprawy).

Sąd Okręgowy stan faktyczny ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach ubezpieczeniowych pozwanego organu rentowego oraz w aktach sprawy, których prawdziwości i rzetelności nie kwestionowała żadna ze stron. Nadto oparł swoje ustalenia o zeznania świadka B. T. oraz wyjaśnienia i zeznania ubezpieczonego.

Sąd dał wiarę zeznaniom ubezpieczonego albowiem znalazły one potwierdzenie w dokumentach zgromadzonych w sprawie, w szczególności w zakresie zgłoszenia zawieszenia działalności w ZUS, nie osiągnięcia żadnego dochodu po 2005 r., formalnego charakteru wpisu zmiany określenia działalności gospodarczej w 2011 r., zaprzestania w marcu 2005 r. prowadzenia działalności w lokalu użytkowym w G. oraz nie wykonywania czynności usługowych w spornym okresie - wobec braku dowodów na powyższe.

Sąd uznał za wiarygodne twierdzenia ubezpieczonego, pomimo faktu, że nie dopełnił formalności zawieszenia lub wykreślenia prowadzonej przez niego działalności gospodarczej w ewidencji, nie zgłaszał również przerwy w prowadzeniu działalności w urzędzie skarbowym, albowiem w obliczu zgromadzonego obiektywnego materiału dowodowego stanowisko pozwanego o prowadzenia działalności gospodarczej przez ubezpieczonego w spornym okresie nie znajduje żadnej podstawy.

Sąd dał wiarę również zeznaniom świadka albowiem mają one potwierdzenie w pozostałym obiektywnym materiale dowodowym, w szczególności treści zaświadczeń z Centralnej Ewidencji Działalności Gospodarczej oraz pismach byłego wynajmującego lokal użytkowy w G., tj.: (...) / G.. Zeznania ubezpieczonego oraz świadka są spójne, logiczne i konsekwentne, jak również zgodne wzajemnie i z pozostałym materiałem dowodowym i jak takie zasługują na przyznanie im waloru wiarygodności w całości.

Materiał dowodowy w niniejszej sprawie był spójny i logiczny oraz w ocenie Sądu pozwalał na dokonanie powyższych ustaleń.

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Odwołanie ubezpieczonego K. T. jest zasadne i jako takie podlega uwzględnieniu.

Przedmiotem sporu w mniejszej sprawie była kwestia podlegania przez K. T. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności w okresie od dnia 01.08.2005 r. do nadal. Analiza akt

niniejszej sprawy prowadzi do wniosku, iż wnioskodawca w spornym okresie nie prowadził pozarolniczej działalności gospodarczej.

Na wstępie rozważań Sąd Okręgowy wskazuje, iż zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają między innymi osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi. Przepis art. 8 ust. 6 ustawy zawiera legalną definicję osoby prowadzącej pozarolniczą działalność w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniach społecznych. Zgodnie z tym przepisem za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się między innymi osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych. Ustawa określiła również w art. 13 w sposób autonomiczny okresy, w których osoby prowadzące działalność pozarolniczą podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu (pkt 4). Są nimi okresy „od dnia rozpoczęcia działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności”. Użyte w wymienionym przepisie pojęcia dnia rozpoczęcia wykonywania działalności oraz dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z którymi przepisy wiążą podleganie obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym, nie zostały w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych zdefiniowane. Wyjaśnienia tych pojęć nie zawierają też przepisy dotyczące działalności gospodarczej, w szczególności ustawa z dnia 19 listopada 1999 r. - Prawo działalności gospodarczej.

W orzecznictwie zasadniczo utrwalilo się stanowisko oparte na językowej wykładni wymienionych zwrotów, według którego rozpoczęcie działalności gospodarczej oznacza faktyczne podjęcie tej działalności, a jej zaprzestanie jest równoznaczne z faktycznym zakończeniem działalności. Rozpoczęcie działalności polega na podjęciu w celu zarobkowym działań określonych we wpisie do ewidencji działalności gospodarczej (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2001 r., II UKN 428/00, OSNP 2003 nr 6, poz. 158), przy czym składają się na nią także czynności zmierzające do zaistnienia takich czynności gospodarczych (czynności przygotowawcze).

W nowszym orzecznictwie (por. wyrok z dnia 25 listopada 2005 r., I UK 80/05, OSNP 2006, nr 19-20, poz. 309) podkreśla się, że istnienie samego wpisu do ewidencji działalności gospodarczej nie przesądza o faktycznym prowadzeniu tej działalności (wpis ma charakter deklaratoryjny), ale prowadzi do domniemania prawnego (art. 234 k.p.c.), według którego osoba wpisana do ewidencji jest traktowana jako prowadząca działalność gospodarczą. Domniemanie to może być obalone, ale wymaga to przeprowadzenia przeciwdowodu. To samo można powiedzieć o wykreśleniu wpisu do ewidencji w przypadku zawiadomienia o zaprzestaniu wykonywania działalności gospodarczej. Osoba, która jest wpisana w ewidencji działalności gospodarczej, a nie zgłosiła zawiadomienia o zaprzestaniu prowadzenia tej działalności, powinna być traktowana jako prowadząca taką działalność.

Jak podkreślił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 listopada 2008 r. (II UK 94/08, LEX nr 960472) przepis art. 13 pkt 4 ustawy systemowej jednoznacznie kładzie nacisk na rozpoczęcie wykonywania pozarolniczej działalności i zaprzestanie wykonywania tej działalności, a nie na moment dokonania w ewidencji działalności gospodarczej stosownego wpisu o zarejestrowaniu działalności oraz chwilę jego wykreślenia. W konsekwencji obowiązkowi ubezpieczeń społecznych podlega osoba faktycznie prowadząca działalność gospodarczą (a więc wykonująca tę działalność), a nie osoba jedynie figurująca w ewidencji działalności gospodarczej na podstawie uzyskanego wpisu, która działalności tej nie prowadzi (nie wykonuje). Tym samym okres pomiędzy uzyskaniem wpisu a jego wykreśleniem nie musi odpowiadać i w konkretnych przypadkach nie odpowiada okresowi wykonywania działalności gospodarczej. Skoro więc podleganie obowiązkowi ubezpieczenia społecznego jest pochodną prowadzenia (wykonywania) działalności gospodarczej, a nie wpisu w ewidencji, to nie podlega przymusowi ubezpieczenia zarówno osoba, która pomimo zgłoszenia działalności gospodarczej do ewidencji i uzyskania stosownego wpisu nie podjęła jej z różnych przyczyn, jak i osoba, która - mimo faktycznego niewykonywania działalności gospodarczej po jej podjęciu - jest wpisana do ewidencji, gdyż nie zgłoszono zawiadomienia o zaprzestaniu prowadzenia tej działalności. Inne rozumienie art. 13 pkt 4 ustawy systemowej mogłoby prowadzić do przypadków legalizacji fikcyjnego rejestrowania działalności gospodarczej wyłącznie w celu uzyskania ochrony ubezpieczeniowej.

Należy mieć świadomość, że zgłoszenie i wpis do ewidencji działalności gospodarczej stanowi tylko podstawę rozpoczęcia tejże działalności w rozumieniu jej legalizacji i nie jest zdarzeniem ani czynnością utożsamianą z podjęciem takiej działalności. Z tej przyczyny wpisowi do ewidencji nadano charakter deklaratoryjny, a nie konstytutywny. Tym samym - również wpis w ewidencji działalności gospodarczej (zarejestrowanie i wyrejestrowanie) ma przede wszystkim znaczenie w sferze ustaleń faktycznych.

Wykonywanie działalności pozarolniczej (gospodarczej) w rozumieniu art. 13 pkt 4 ustawy systemowej to rzeczywista działalność o cechach określonych w art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (j.t. Dz. U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447 ze zm.), a więc działalność zarobkowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Ocena, czy wykonywana jest działalność gospodarcza należy więc przede wszystkim do sfery ustaleń faktycznych, a dopiero następnie do ich kwalifikacji prawnej. W konsekwencji powyższego stwierdzenie obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym z omawianego tytułu winno zostać poprzedzone stosownymi ustaleniami.

W konsekwencji powyższego uprawniony jest pogląd o dopuszczalności przeprowadzenia dowodu na okoliczność faktyczną, że pomimo istnienia wpisu do ewidencji

działalność gospodarcza w rzeczywistości nie jest, czy nie była wykonywana. W trakcie postępowania w przedmiocie ustalenia istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego okres prowadzenia działalności gospodarczej wynikający z wpisu do ewidencji może być zatem korygowany na podstawie dowodów przedstawionych przez osobę, która z udowodnienia tego faktu wywodzi skutki prawne (por. wyrok WSA w Warszawie z dnia 22 stycznia 2009 r., VII SA/Wa 1818/08, LEX nr 489574). Przy dokonywaniu oceny wykonywania (prowadzenia) działalności gospodarczej należy przy tym uwzględnić wszelkie okoliczności sprawy, w tym także zamiar (wolę) osoby prowadzącej działalność gospodarczą (por. wyrok NSA z dnia 15 listopada 2006 r. sygn. akt II GSK 191/06 wraz z powołanym tam orzecnictwem).

Jak już wyżej zostało wskazane, postępowanie dowodowe przeprowadzone w niniejszej sprawie wykazało, że K. T. od dnia 1 sierpnia 2005 r. do nadal nie prowadzi działalności pozarolniczej.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, iż analiza historii wpisów do ewidencji działalności gospodarczej nasuwa wniosek, że ostatnie wpisy świadczące o aktywności w prowadzeniu działalności przez ubezpieczonego miały miejsce w 2001 r., w każdym razie wszelkie zgłoszenia zmian w ewidencji po 2005 r. mają charakter czysto formalny i nie świadczą o faktycznym prowadzeniu działalności gospodarczej.

Należy przy tym podkreślić, że z zaświadczenia o zmianie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej z dnia 18 października 2011 r., wbrew twierdzeniom pozwanego, wynika, iż zmiana ta zainicjowana przez ubezpieczonego nie dotyczyła zmiany przedmiotu działalności gospodarczej, ale jedynie określenia przedmiotu działalności gospodarczej zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności, stosownie do obowiązku wynikającego z par 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) (Dz. U. Nr 251, poz. 1885 ze zm.). Nieuprawnione jest zatem twierdzenie jakoby powyższa zmiana wpisu świadczyła o prowadzeniu przez wnioskodawcę w roku 2011 działalności gospodarczej.

Podobnie wpis do ewidencji z 2012, który jest bliżej nieokreślony, jednakże z adnotacji urzędnika w dokumencie potwierdzenia przyjęcia wniosku z 01.06.2012 r. (k.25akt sprawy) oraz samego wniosku o zmianę wpisu (k. 96 akt sprawy) wynika, że zgłoszeniu podlegało wykreślenie dodatkowego adresu prowadzenia działalności w G., przy ul. (...). Przy czym z pisma (...) / G. (k.147) wiadomo, że ubezpieczony zakończył prowadzenie działalności gospodarczej w lokalu w G., przy ul. (...) w marcu 2005 r., kiedy to wynajmujący (...) / G. rozwiązał z nim umowę najmu z uwagi na zaległości czynszowe. W związku z powyższym zasadny jest wniosek, że przedmiotowy wpis ma charakter formalny i nie stanowi o faktycznej zmianie miejsca prowadzenia działalności.

Z materiału dowodowego w żadnej mierze nie wynika również, aby ubezpieczony po 2005 r. wykonywał jakiegokolwiek czynności usługowe związane z prowadzoną działalnością wskazujące na zamiar jej prowadzenia, w tym dokonywał zamówień, podpisywał umowy z kontrahentami, wykonywał usługi.

Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że analiza informacji uzyskanych przez Sąd Okręgowy od Naczelnika Urzędu Skarbowego w S. skłania do przyznania racji twierdzeniom powoda o zaprzestaniu prowadzenia działalności gospodarczej w roku 2005. Za rok 2005 ubezpieczony złożył zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu (poniesionej straty), w którym wykazał niewielki przychód w wysokości niespełna 23 tys. zł oraz stratę wynoszącą niecałe 2 tys. zł. Za lata 2006 i 2007 wnioskodawca nie złożył zeznań podatkowych. W latach 2008 - 2010 K. T. wykazał zaś przychód z pozarolniczej działalności w wysokości 0 zł, co wskazuje raczej na brak prowadzenia działalności gospodarczej przez wnioskodawcę w ww. okresie.

Okoliczność, że ubezpieczony korzystał z uprawnień osoby prowadzącej działalność gospodarczą, bowiem występował do US o wydanie zaświadczenia o wysokości swoich dochodów także nie daje podstawy do daleko idącej konstatacji, że kontynuował swoją działalność. Logicznym i zgodnym z zasadami doświadczenia życiowego wydaje się twierdzenie ubezpieczonego, że uczynił to na potrzeby starań córki o dofinansowanie, a z uwagi że w US nie zgłaszał przerwy, musiał wypełnić wsteczne zeznania podatkowe z wskazaniem o przychodów, by móc takie zaświadczenie uzyskać.

Sąd uznał za wiarygodne podane przez ubezpieczonego przyczyny zaprzestania działalności, że w 2005 r. był już znacznie zadłużony, m.in. u wynajmującego (...)/ G., ZUS, biurze księgowo-podatkowym zajmującym się rozliczaniem jego firmy, kontrahentów, nie osiągał żadnych dochodów pozwalających na spłatę długów, jego zadłużenie narastało, wierzyciele egzekwowali swoje należności pieniężne, a on sam nie był w stanie ich pokryć. Powyższe świadczy o braku realnych możliwości dalszego kontynuowania działalności. Twierdzenia w tym zakresie są logiczne, konsekwentne i mogą stanowić uzasadnienie dla zaprzestania działalności; znajdują także częściowe potwierdzenie w obiektywnych dokumentach, w tym postanowieniu o umorzeniu bezskutecznej egzekucji z wniosku (...)/ G. oraz zeznaniach świadka B. T..

Również twierdzenia, że „nie zlikwidował jeszcze działalności gospodarczej bowiem jego biuro prawne dysponuje jego dokumentami i nie jest w stanie ich odebrać, bowiem zalega z dużą zapłatą na jego rzecz” jako podana przyczyna braku zawieszenia lub wyrejestrowania działalności w ewidencji i zgłoszenia przerwy w urzędzie skarbowym, także zasługują na wiarę. Zasadnicze znaczenie ma fakt, iż ubezpieczony zgłosił zawieszenie działalności u pozwanego, a nie dopełnił jedynie pozostałych formalności w urzędzie skarbowym oraz w ewidencji działalności gospodarczej w urzędzie miasta.

Sąd Okręgowy miał na uwadze, że do istoty prowadzenia działalności gospodarczej, która jest - co wynika z cytowanej powyżej definicji ustawowej - działalnością o charakterze ciągłym, należą także okresowe przerwy w samym wykonywaniu czynności ściśle stanowiących przedmiot działalności. Zgodzić się również należy z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w wyroku dnia 30 listopada 2005 r. (sygn. akt I UK 95/05, OSNP 2006/19-20/311), iż działalność gospodarcza jest działalnością, z którą związana jest konieczność ponoszenia przez przedsiębiorcę ryzyka gospodarczego, zatem przedsiębiorca prowadzący działalność powinien liczyć się z takim ryzykiem obejmującym okresy faktycznego przestoju w wykonywaniu działalności, czy to z powodu braku płynności finansowej, czy też z powodu choroby przedsiębiorcy.

Jednakże w niniejszej sprawie nie mamy do czynienia z okresowym zastoje w prowadzeniu działalności, przy jednoczesnym istnieniu zamiaru jej prowadzenia, a definitywnym jej zakończeniem po 2005 r., o czym świadczy zgromadzony materiał dowodowy.

Reasumując, należało stwierdzić, że w niniejszej sprawie ubezpieczony wykazał, iż rzeczywiście nie prowadził działalności gospodarczej po 01.08.2005 r., co stanowi podstawę do uznania, że nie podlegał ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej w tym okresie.

W konkluzji, Sąd, na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. oraz cytowanych przepisów, w punkcie I wyroku zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż stwierdził, że K. T. od dnia 01 sierpnia 2005 r. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej .

SSA w SO H. Witkowska-Zalewska